

Marcin Marcinko

Sprawozdanie z konferencji naukowej „Prawnomiędzynarodowe aspekty zwalczania terroryzmu”, Bielsko-Biała, 18–19 czerwca 2004 r.

Palestra 49/11-12(563-564), 229-231

2004

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

W trakcie seminarium uczestnicy zadbali o emocje sportowe i rozegrali mecz piłki nożnej. I choć ani wynik, ani międzynarodowy skład drużyn nie były najważniejsze, liczyła się przecież inicjatywa mająca na celu pogłębienie integracji.

Kolejna, ostatnia już część seminarium odbędzie się na początku marca 2005 r.; wówczas będzie miała miejsce wizyta uczestników w siedzibie Trybunału w Hadze.

Bartosz Grohman, Ewa Ślęzak

Sprawozdanie z konferencji naukowej „Prawnomiędzynarodowe aspekty zwalczania terroryzmu” Bielsko-Biała, 18–19 czerwca 2004 r.

Niezwykła złożoność współczesnego terroryzmu powoduje, iż analizowanie tego zjawiska wymaga badań interdyscyplinarnych, uwzględniających jego polityczne, społeczne, psychologiczne i historyczne aspekty. Przystępczy charakter terroryzmu czyni z niego jednak przede wszystkim przedmiot zainteresowania nauk prawnych, i to zarówno prawa międzynarodowego, jak i różnych dziedzin prawa wewnętrznego. Prawnomiędzynarodowe aspekty zwalczania terroryzmu stały się tematem ogólnopolskiej konferencji naukowej, która odbyła się w Bielsku-Białej w dniach 18–19 czerwca 2004 roku. W konferencji uczestniczyli pracownicy naukowcy z uniwersytetów: Białostockiego, Jagiellońskiego, Rzeszowskiego, Warmińsko-Mazurskiego, Warszawskiego oraz z Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Wyższej Szkoły Administracji w Bielsku-Białej i z Uniwersytetu w Koszycach.

Po oficjalnym rozpoczęciu konferencji przez Panią Rektor Wyższej Szkoły Administracji, prof. dr hab. Irenę Pietrzyk, pierwszą sesję poprowadziła prof. dr hab. Elżbieta Dynia z Uniwersytetu Rzeszowskiego. Jako pierwszy z referatem zatytułowanym „Umowy międzynarodowe o charakterze wielostronnym a terroryzm” wystąpił prof. dr hab. Zdzisław Galicki (Uniwersytet Warszawski), który w niezwykle kompleksowy sposób dokonał analizy wielostronnych umów międzynarodowych służących zapobieganiu i zwalczaniu terroryzmu. Przedmiotem analizy stały się m.in. kwestia prawnej definicji terroryzmu w prawie międzynarodowym, uregulowania odnoszące się do zagadnień jurysdykcyjnych i ekstradycyjnych występujące w umowach antyterrorystycznych oraz prace prowadzone w ramach Rady Europy przez Komitet Ekspertów ds. Terroryzmu (CODEXTER). Kolejnym prelegentem był prof. dr hab. Kazimierz Lankosz (WSA), który w referacie „Orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka wobec problemów międzynarodowego terroryzmu” zwrócił uwagę na kwestię ochrony praw człowieka, które w imię walki z terroryzmem w wielu państwach podlegają coraz większym ograniczeniom. Swoje wystąpienie prof. Lankosz zilustrował licznymi przykładami orzeczeń Trybunału Strasburskiego, które zapadły w sprawach związanych z działalnością terrorystyczną. Na potrzebę zmian w prawie międzynarodowym w kwestii użycia siły wskazał prof. dr hab. Michał Chorośnicki (WSA) w referacie „Nowe koncepcje użycia siły w prawie międzynarodowym publicznym”. Prelegent dokładnie omówił, w jaki sposób polityka i historia wpływały na możliwość użycia siły w prawie międzynarodowym, ukazał również złożoność problemu granic zakazu użycia siły oraz przedstawił, jak kształtuje się w tym zakresie praktyka państw.

Problematykę kontroli przesyłek dyplomatycznych, będącą jednym ze sposobów zapobiegania aktom terroru, szczegółowo naświetlił dr Tomasz Kamiński (Uniwersytet Warszawski) w wystąpieniu „Nieinwazyjna kontrola przesyłki jako instrument zapobiegania nielegalnemu wykorzystywaniu poczty dyplomatycznej”. Wychodząc od ogólnej zasady nietykalności poczty dyplomatycznej, dr Kamiński przedstawił dopuszczalne metody nieinwazyjnej kontroli takiej poczty w świetle Konwencji Wiedeńskiej o stosunkach dyplomatycznych z 1961 roku oraz praktykę państw w tym zakresie. Omówił także poglądy uznające i negujące legalność stosowania nieinwazyjnych metod kontroli poczty dyplomatycznej. Kontrowersyjne pytanie, gdzie kończy się walka partyzancka, a zaczyna terroryzm, poruszył mgr Tomasz Dąbrowski (Uniwersytet Jagielloński) w swoim referacie „Czy terroryści zasługują na uznanie międzynarodowe?”. W wystąpieniu prelegent zmierzył się z instytucją uznania międzynarodowego w odniesieniu do powstańców, przedstawiając przesłanki i charakter prawny tej instytucji, a także przypadki, kiedy następuje odmowa uznania. Tematykę metod i środków podejmowanych w walce z terroryzmem podjęła mgr Katarzyna Zdybska (Uniwersytet Jagielloński) w referacie „Izraelski mur bezpieczeństwa a zwalczanie terroryzmu palestyńskiego w kontekście prawa międzynarodowego”. Po ogólnym naświetleniu współzależności istniejących na gruncie prawa międzynarodowego między Izraelem a Autonomią Palestyńską autorka referatu przedstawiła historię powstawania muru bezpieczeństwa oraz wszelkie spory i problemy natury politycznej i prawnej związane z jego budową.

Drugą sesję konferencji poprowadził prof. dr hab. Kazimierz Lankosz, a rozpoczął ją dr Paweł Czubik (Uniwersytet Jagielloński) referatem „Klauzule antyterrorystyczne w międzynarodowym prawie gospodarczym”. W swoim wystąpieniu autor dokonał analizy wyjątków w zakresie bezpieczeństwa określonych w artykule XXI GATT oraz klauzul antyterrorystycznych zawartych w regionalnych umowach handlowych. Do kwestii terroryzmu w konfliktach zbrojnych nawiązał mgr Marcin Marcinko (Uniwersytet Jagielloński) w wystąpieniu „Status terrorysty w świetle międzynarodowego prawa humanitarnego”, w którym wykazał, jak skomplikowanym problemem prawnym mogą okazać się próby dokonywania rozróżnienia pomiędzy terrorystą, *guerrilla* a kombatantem. Z kolei mgr Cezary Żelaźnicki (Uniwersytet w Białymstoku) w referacie „Interwencja humanitarna a zwalczanie międzynarodowego terroryzmu” starał się wykazać, iż formy i mechanizmy podejmowania interwencji humanitarnej mogą przysłużyć się debacie nad dopuszczalnością działań w ramach międzynarodowego zwalczania terroryzmu. Kolejny prelegent, mgr Wojciech Matuszewski (Uniwersytet Jagielloński), w wystąpieniu „Prawnomiędzynarodowe aspekty zwalczania finansowania terroryzmu” omówił szeroko rozumianą problematykę udzielania materialnego wsparcia terrorystom, ze szczególnym uwzględnieniem procederu prania pieniędzy, a następnie szczegółowo przedstawił prawnomiędzynarodowe instrumenty służące zapobieganiu i zwalczaniu finansowania terroryzmu. Kontrowersyjny temat wykorzystania Międzynarodowego Trybunału Karnego do walki z terroryzmem był przedmiotem rozważań przedstawionych przez dr Roberta Śliwę (Akademia Ekonomiczna w Krakowie) w referacie „Międzynarodowy Trybunał Karny w dobie wojny z terroryzmem”. W swoim wystąpieniu prelegent zwrócił uwagę głównie na potrzebę rewizji dotychczasowych poglądów na takie zagadnienia, jak zakres pojęcia czynu zabronionego czy status prawny i tryb sądenia sprawców przestępstw terrorystycznych.

Trzecią sesję drugiego dnia konferencji poprowadził prof. dr hab. Zdzisław Galicki, a jako pierwsza wystąpiła mgr Marta Dąbrowska (Uniwersytet Jagielloński), która w referacie „Zwalczanie terroryzmu w ramach instrumentów prawnych UE” szczegółowo omówiła roz-

wój współpracy państw UE w zakresie zwalczania przestępczości terrorystycznej, prezentując odpowiednie regulacje traktatowe i instrumenty prawne przyjęte w ramach III filaru UE, a także ramy organizacyjne wspomnianej współpracy. Problemy, jakie napotyka Federacja Rosyjska w zakresie zwalczania terroryzmu, przedstawił mgr Kazimierz Kraj (Uniwersytet Jagielloński) w wystąpieniu „Rola Rosji w walce z terroryzmem międzynarodowym”. Autor referatu bardzo szczegółowo przedstawił najważniejsze postanowienia ustawy federalnej o walce z terroryzmem oraz organizacyjne aspekty zapobiegania i zwalczania terroryzmu na terytorium Federacji Rosyjskiej. Związek między religią a terroryzmem oraz wpływ, jaki na działalność dzisiejszych terrorystów wywiera religia, naświetliła mgr Marta Romańczuk (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski) w referacie „Terroryzm religijny w aspekcie pojęciowym i fenomenologicznym”. Autorka skupiła się przede wszystkim na terroryzmie islamskim, nie omieszkła jednak wspomnieć i o innych ruchach religijnych, w tym o sektach, które zamachy terrorystyczne traktują jako środek do osiągnięcia ich religijnych celów. Trzecią sesję zakończył mgr Czesław P. Kłak (Uniwersytet Rzeszowski) referatem „Godność człowieka a zwalczanie terroryzmu”, w którym prelegent odniósł się do potrzeby wymierzania kar za przestępstwa terrorystyczne z poszanowaniem karnoprawnej zasady humanitaryzmu, zaznaczając, iż nawet sprawcy przestępstwa terrorystycznego nie można pozbawiać godności poprzez wykonywanie kary w sposób niehumanitarny.

Szeroki zakres tematyczny konferencji umożliwił nowe spojrzenie na prezentowane i omawiane kwestie, a także unaoczniał, jak aktualnym i nadal nierozwiązanym problemem jest zjawisko terroryzmu. W dyskusjach nad wygłoszonymi referatami zwrócono szczególną uwagę na rolę prewencji w walce z terroryzmem oraz na konieczność poszanowania w tej walce standardów w dziedzinie praw człowieka, zwłaszcza przy stosowaniu metod i środków podejmowanych wobec terrorystów. W podsumowaniu konferencji podkreślono również, iż skuteczność walki z terroryzmem zależy przede wszystkim od skuteczności instrumentów prawnych wypracowanych w omawianej dziedzinie, a to z kolei wymaga zaangażowania i współpracy państw w skali globalnej. Tym samym potwierdzono ogromną rolę, jaką prawo międzynarodowe pełni w wojnie wypowiedzianej „terrorystycznej międzynarodówce”.

Marcin Marcinko

Jubileusz prof. dr. hab. adw. Janusza Szewcaka

W dniach 20–21 października 2004 r. miałem zaszczyt uczestniczyć w obchodach jubileuszu 25-lecia pracy naukowej adwokata z Izby krakowskiej – prof. dr. hab. Janusza Szewcaka, naukowca i praktyka, redaktora najpoważniejszych komentarzy do Kodeksu handlowego i Kodeksu spółek handlowych, jak też ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Wszechstronności zainteresowań Jubilata dowodzi imponująca bibliografia jego prac – od historii prawa sądowego, poprzez prawo karne, cywilne i handlowe, po prawo wynalazcze i prawo konkurencji.

20 października 2004 r. w Collegium Maius Uniwersytetu Jagiellońskiego dostojnemu jubilatowi wręczono księgę pamiątkową, do której ofiarowało swe prace kilkudziesięciu polskich i zagranicznych prawników, profesorów i specjalistów z wielu dziedzin prawa. Księga